

Kokous: Geenitekniikan lautakunnan kokous 10/2023

Aika: Maanantai 6.11.2023 klo 9.30 – 11.30

Paikka: YM, Aleksanterinkatu 7, Kokoushuone Lohi

Läsnä: Johanna Björkroth, pj./HY
Irma Saloniemi, vpj./TY
Jussi Joensuu, esittelijä, *poistui 3.1 jälkeen*
Anneli Törrönen/STM
Sonja Pyykkönen/YM
Hannu Miettinen/MMM
Mika Honkanen/TEM
Päivi Kolu/OKM/SA
Petri Auvinen/HY
Kirsi Törmäkangas/STM/GTLK
Marja Lehtovuori, siht./STM/GTLK
Katileena Lohtander-Buckbee, SYKE, *poistui 3.1 jälkeen*
Hanna Help, Ruokavirasto, *poistui 3.1 jälkeen*
Terhi Rytteri, SYKE, *poistui 3.1 jälkeen*

1. Kokouksen avaus ja päätösvaltaisuuden sekä esteettömyyden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja totesi sen päätösvaltaiseksi ja osallistujat esteettömiksi.

2. Edellisten kokousten pöytäkirjat

Kokousten 7/2023, 8/2023 ja 9/2023 pöytäkirjat hyväksyttiin.

3. Esiteltävät asiat

3.1 Kenttäkokeen 1/MB/2018 riskinhallintatoimenpiteissä tapahtuneen poikkeaman edellyttämät jatkotoimet

Esitys: Esitetään että geenitekniikan lautakunta katsoisi toiminnanharjoittajan rikkoneen geenitekniikkalain 8 a §:n mukaista huolellisuusvelvoitetta ja pitäisi sitä moitittavana.

Toiminnanharjoittaja on kuitenkin lautakunnan näkemyksen mukaan tiedottanut lain 19

a § 1 momentin mukaisesti mahdollisesta leviämisestä lautakunnalle ja ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin. Esitetään että lautakunta katsoisi, että mahdollisesta muuntogeenisten siementen leviämisestä ei ole aiheutunut sellaista merkittävää riskiä ihmisen tai eläinten terveydelle tai ympäristölle, joka olisi edellyttänyt kokeen keskeyttämistä ennen lupakauden päättymistä.

Esitetään että geenitekniikan lautakunta laajentaisi lupapäätöksessään mainittua seurantavelvoitetta siten, että toiminnanharjoittajan on lisäksi seurattava vuosina 2024-2025 mahdollista muuntogeenisen hybridihaavan siementaimien esiintymistä 500 metrin säteellä koealueesta kasvukauden aikana. Jos seurannassa löytyy muuntogeenisiä siementaimia, ne olisi hävitettävä ja seuranta jatkettaisiin tällöin aina seuraavat kaksi kasvukautta.

Esitetään että geenitekniikan lautakunta määräisi Suomen ympäristökeskuksen valvomaan mahdollista siemenlevintää koskevaa seurantavelvollisuutta ja tekemään tai teettämään tarvittavat tutkimukset, joilla selvitetään, onko muuntogeenisten siementen tahatonta leviämistä ympäristöön tapahtunut. Esitetään että näytteenotto suoritettaisiin yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa. Esitetään, että geenitekniikan lautakunta määräisi Suomen ympäristökeskuksen esittämään lautakunnalle suunnitelman, jolla varmistettaisiin edustava näytteenotto, ja arvioimaan näytteenoton kustannukset.

Esitetään että toiminnanharjoittajan on toimitettava Suomen ympäristökeskukselle 31.11.2023 mennessä näytteiden analysointiin tarvittavat tiedot, jotta muuntogeeniset hybridihaavat voidaan luotettavasti tunnistaa näytteistä. Esitetään, että geenitekniikan lautakunta määräisi Suomen ympäristökeskuksen esittämään seurantaan soveltuvan analyysimenetelmän, esittämään toteuttamissuunnitelman ja arvioimaan analyysien kustannukset.

Esitetään, että tiedot saatuaan geenitekniikan lautakunta määrittäisi, miten ja missä laajuudessa näytteenotto ja analysointi on tarpeen toteuttaa ja vahvistaisi suunnitelman näytteenoton ja analyysien toteuttamisesta.

Esitetään, että jos seurannassa löydetään muuntogeenisten hybridihaapojen siementaimia, toiminnanharjoittajan olisi hävitettävä ne juurineen Suomen ympäristökeskuksen valvonnassa.

Esitetään, että jos laajennetussa seurannassa ei kahden vuoden jaksolla löydetä muuntogeenisiä hybridihaavan siementaimia, seurantavelvoite päättyy laajennetun velvoitteen osalta.

Esitetään, että toiminnanharjoittajaa muistutettaisiin velvoitteesta antaa kenttäkokeen loppuraportti ja levittämisen jälkiseurantaa koskeva loppuraportti seurannan päätyttyä, kuten alkuperäisessä lupapäätöksessä on määritelty.

Ratkaisu:

Hyväksytty korjauksin.

Geenitekniikan lautakunta katsoo toiminnanharjoittajan rikkoneen geenitekniikkalain 8 a §:n mukaista huolellisuusvelvoitetta koealalla toimittaessa ja pitää sitä moitittavana. Toiminnanharjoittaja on kuitenkin lautakunnan näkemyksen mukaan tiedottanut lain 19 a § 1 momentin mukaisesti mahdollisesta leviämisestä lautakunnalle ja ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin. Lautakunta katsoo, että mahdollisesta muuntogeenisten siementen leviämisestä ei ole aiheutunut sellaista merkittävää riskiä ihmisen tai eläinten terveydelle tai ympäristölle, joka olisi edellyttänyt kokeen keskeyttämistä ennen lupakauden päättymistä.

Geenitekniikan lautakunta laajentaa lupapäätöksessä mainittua seurantavelvoitetta siten, että toiminnanharjoittajan on lisäksi seurattava vuosina 2024-2025 mahdollista muuntogeenisen hybridihaavan siementaimien esiintymistä 500 metrin säteellä koealueesta kasvukauden aikana. Suomen ympäristökeskus valvoo mahdollista siemenlevintää koskevaa seurantavelvollisuutta. Toiminnanharjoittajan tulee ottaa huomioon, että valvontatoimista on sovittava maanomistajien kanssa. Geenitekniikan lautakunta edellyttää, että viranomaisen valvonnassa toteutettavaan omavalvontaan osallistuu Helsingin yliopistosta toiminnanharjoittajan lisäksi bioturva-asiantuntija. Toiminnanharjoittajan on laadittava 31.1.2024 mennessä omavalvontasuunnitelma yhteistyössä valvontaviranomaisen kanssa ja esitettävä se geenitekniikan lautakunnalle. Omavalvontasuunnitelmassa on esitettävä suunnitelma näytteenotosta ja analyysimenetelmistä. Geenitekniikan lautakunta ei hyväksy toiminnanharjoittajan esittämää yksinkertaista PCR-menetelmää (monistus vain siirtogeenialueen sisällä) analyysimenetelmäksi, koska toiminnanharjoittaja ei tiedä siirtogeenin sijaintia ja lukumäärää hybridihaavan genomissa.

Omavalvontaa tulee tarkentaa, jos seurannassa löytyy muuntogeenisiä siementaimia. Tällöin seuranta-aikaa ja seurannan laajuutta tarkastellaan uudelleen, ja seuranta jatketaan tällöin aina seuraavat kaksi kasvukautta.

Toiminnanharjoittajaa muistutetaan veloitteesta antaa kenttäkokeen loppuraportti ja levittämisen jälkiseuranta koskeva loppuraportti seurannan päätyttyä, kuten alkuperäisessä lupapäätöksessä on määritelty.

4. Tiedotusasiat

4.1 Geenitekniikan lautakunnan toimintaan liittyviä tärkeitä päiviä

Ei muutoksia kokouksessa 8/2023 esitettyihin päiviin

4.2 Uusi RSV-rokotetta koskeva kenttäkoehakemus 001/MA/2023

Kirsi Törmäkangas antoi tilannekatsauksen

5. Muut asiat

5.1 Asetusehdotus uusilla genomiteknikoilla tuotetuista kasveista ja niistä saatavista elintarvikkeista ja rehuista (NGT)

Kirsi Törmäkangas antoi tilannekatsauksen

5.2 Asetusehdotus ihmisperäisten aineiden käytöstä (Soho)

Anneli Törrönen antoi tilannekatsauksen. Vielä on epäselvää, mitä asetus tarkoittaa GMO-näkökulmasta.

5.3 EU-lääkepaketti

Anneli Törrönen antoi tilannekatsauksen, lääkepaketilla rajapintaa myös GMO-säädäntöön muun muassa lääkevalmisteen ympäristöriskinarvion osalta.

6. Seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraavasta kokouksesta sovittu aiemmin sähköpostitse.

7. Kokouksen päättäminen

Kokous päättyi klo 11.54.

Puheenjohtaja

Johanna Björkroth

Pääsihteeri

Kirsi Törmäkangas